

1968, 20. srpen, Praha. - Zpráva o schůzce A. Dubčeka s J. Kádárem v Komárně 17. srpna 1968, kde jednali o aktuálních okolnostech vývoje po schůzkách v Čierné nad Tisou a Bratislavě.

Přísně tajné!

I n f o r m a c e

z jednání prvního tajemníka ÚV KSČ s. A. Dubčeka s prvním tajemníkem ÚV MSDS J. Kádárem (Komárno dne 17.8.1968)

Jednání se dále za maďarskou stranu zúčastnil s. Erdélyi, člen ÚV MSDS a náměstek ministra zahraničních věcí MLR.

Jednání, které probíhalo v Komárně, v budově okresního výboru KSS, se uskutečnilo na žádost s. Kádára.

Soudruh Kádár na začátku svého výkladu uvedl, že se chtěl se s. Dubčekem osobně setkat bez nějakého protokolu. PB ÚV MSDS s tímto jeho návrhem souhlasilo. Vyjádřil radost nad tím, že k setkání došlo. Zmínil se také o bratislavské schůzce delegací šesti bratrských stran a podotkl, že krátká doba trvání této schůzky a pracovní zaneprázdnění nedovolovaly, aby si pohovořili o některých aktuálních otázkách, a proto přišel k názoru znovu se setkat. Jako další příčiny, které ho k tomuto kroku vedly, byly - jak řekl - další nové věci, které se od poslední dvoustranné schůzky (13.7.1968 v Komárně na území MLR) udály, jako např. jednání mezi PÚV KSČ a PB ÚV KSSS v Čierné nad Tisou a bratislavská schůzka šesti bratrských socialistických zemí. Dále s. Kádár informoval s. Dubčeka, že po bratislavské schůzce šesti bratrských stran měl několik telefonických rozhovorů se s. Brežněvem, který rovněž považoval za užitečné setkání prvních tajemníků KSČ a MSDS. Dále pak uvedl, že 12.8.1968 se na Krymu setkal se s. Brežněvem, Kosyginem a Podgorným. Tato schůzka ho prý ještě více upevnila v myšlence setkat se se s. Dubčekem. Sdělil to také sovětským soudruhům, kteří to rovněž přivítali a považovali za velmi dobrý krok.

Soudruh Kádár po svém krátkém úvodu pak uvedl, že by považoval za dobré, kdyby se v jednání pokračovalo tam, kde skončilo v Komárně.

Soudruh Dubček pak rovněž vyjádřil svou radost, že se opět setkává se s. Kádárem a zároveň souhlasil s jeho návrhem na další jednání.

Poté s. Kádár řekl, že od té doby, co se společně se s. Dubčekem a Černíkem setkali v Komárně, soustavně se zabýval myšlenkou, kterou - jak řekl - vyslovil v souvislosti s moskevskou schůzkou pěti bratrských stran, která podle jejich názoru vytvořila nepříjemnou situaci a byla chybným krokem. Zároveň však uvedl, že za touto chybou pak následovala další, měl na mysli rozhodnutí PÚV KSČ z 8.7.1968 k dopisům pěti bratrských stran socialistických zemí.

Soudruh Dubček k tomu poznamenal, že uvedené rozhodnutí PÚV KSČ nelze považovat za chybný krok, protože svým obsahem vyjadřovalo pozitivní stanovisko KSČ k vzájemným schůzkám bratrských stran. Pokud jde o varšavskou schůzku pěti bratrských stran, řekl s. Dubček, že o jejím svolání PÚV KSČ nebylo informováno. O schůzce jsme se dověděli prostřednictvím ČTK.

Soudruh Kádár však znovu zopakoval, že toto rozhodnutí PÚV KSČ (8.7.1968) vytvořilo novou, těžkou situaci. Zároveň uvedl, že by teď nechtěl rozvíjet příčiny těchto chyb, ale důležité je hlavně to, že se uskutečnila dvoustranná jednání v Čierné n. Tisou a bratislavská schůzka šesti bratrských stran. Vedení MSDS hodnotilo tyto schůzky pozitivně a považuje je za velmi důležité. Dále podotkl, že delegace MSDS měla v Bratislavě lehkou situaci, protože uvítali jak dvoustranné jednání v Čierné, tak i bratislavskou schůzku šesti bratrských stran.

V té souvislosti s. Kádár vyslovil některé úvahy - které však dále nekonkretizoval -, zda i ostatní účastníci šesti bratrských stran, kromě MSDS, byli pro konání schůze v Čierné a v Bratislavě. Proto také, jak řekl, měl obavy z toho, zda to, co se v prohlášení řekne světu, stane se rozhodující a do jaké míry to, co všichni na této schůzce řekli, považují za správné a berou to vážně. K tomu ještě podotkl, že je proto důležité utvrdit se v tom, že i z čs. strany se tato setkání uskutečnila z vnitřního přesvědčení. Znovu pak s.

Kádár zopakoval, že MSDS tato setkání uvítala a podepsané Prohlášení šesti bratrských stran v Bratislavě berou vážně a schůzku samu hodnotí jako historický akt.

Soudruh Dubček rovněž uvedl, že KSČ považuje bratislavské prohlášení šesti bratrských stran za významný dokument a s plnou vážností přistupuje k jeho plnění.

Dále pak soudruh Kádár zdůraznil, že historický význam těchto setkání lze vidět v tom, »co se obešlo a k čemu nedošlo«, že zvítězil střízlivý rozum a internacionalismus.

Soudruh Kádár se pak v dalším výkladu znovu vracel k rozhodnutí PÚV KSČ (8.7.1968), které hodnotil jako druhou chybu po moskevské schůzce pěti bratrských stran. Řekl, že to bylo období určitého vybočení, avšak po bratislavské schůzce jsme se opět dostali na správnou cestu, i když se mnoho otázek zatím nevyřešilo.

Soudruh Dubček znovu jednoznačně prohlásil, že rozhodnutí PÚV KSČ z 8.7.1968 nelze považovat za chybný krok. Uvedl pak, že první chybou bylo rozhodnutí pěti bratrských stran setkat se v Moskvě a druhou chybou bylo svolání varšavské schůzky, rovněž pěti bratrských stran.

Dále s. Dubček řekl, že vedení naší strany PÚV KSSS rovněž vyjádřilo své stanovisko, že varšavskou schůzku pěti bratrských stran považujeme za chybu jak po formální, tak i po obsahové stránce. V té souvislosti pak uvedl, že důsledné respektování internacionálních principů ve vztazích mezi bratrskými stranami mělo mít své vyjádření také v povinnosti projednat dopis PÚV KSČ ve vedení těchto bratrských stran, kterým byl odeslán ještě před varšavskou schůzkou. To se však nestalo.

Na varšavské schůzce, pokračoval dále s. Dubček, byl přijat dokument týkající se jedné strany. Nehledě na to, že jeho obsah měl odlišné hodnocení situace než ta strana, které se to bezprostředně týkalo, a přitom se tvrdilo, že je to v jejím zájmu. Zda tomu tak skutečně bylo, na to se již neptalo vedení příslušné strany. Proto, uvedl dále s. Dubček, jsme tento krok považovali za chybný nejen ve vztahu ke KSČ, ale i k MKH. Pokud jde o bratislavskou schůzku šesti bratrských stran a přijatý dokument, vyjadřuje svým obsahem věc všem účastníkům společnou, za kterou budeme všichni bojovat. Proto se i naše strana staví za tento dokument celou svou vahou. Zdůraznil, že obsah bratislavského dokumentu bude promítnut i do jednání a závěrů mimořádného XIV. sjezdu KSČ. Je to dokument, jehož obsah je vyjádřen v řadě usnesení o oficiálních stanoviscích KSČ v polednovém období.

Informoval, že po Čierné a Bratislavě PÚV KSČ provedlo řadu opatření ke klubům (K 231, KAN), k Národní frontě (zákon), k sociální demokracii apod., že do konce měsíce bude plénum ÚV KSČ a Národní shromáždění, kde budou provedena zákonná, kádrová a jiná opatření k zabezpečení závěrů přijatých v Bratislavě. Rovněž i do předsednictva ÚV KSČ se předkládají příslušná opatření.

Soudruh Kádár však znovu, nezávisle na přesvědčivém výkladu s. Dubčeka o čestném přístupu naší strany k jednáním v Čierné a v Bratislavě, vyjadřoval obavy, že tato jednání mohou mít jen tehdy politickou realitu, jestliže se k nim přistupovalo upřímně. Jestliže to byl vynucený kompromis, tak je zbytečné se tím dále zabývat.

Na dotaz s. Dubčeka, proč soudruh Kádár uvažuje o tom, zda tato setkání jsme brali nebo nebrali vážně, odpověděl, že výsledky jednání v Čierné jsou kompromisem dvou stran. Výsledky bratislavské schůzky šesti bratrských stran jsou rovněž kompromisem. Dále soudruh Kádár uvedl, že existuje několik druhů kompromisů. Důležité však je, zda jsou to čestně myšlené kompromisy. Vyjádřil pak určité obavy, jestliže nebudeme pokračovat v cestě, kterou jsme nastoupili po bratislavské schůzce a čs. soudruzi budou tvrdit, že jen oni měli pravdu a pět bratrských stran ji nemělo, nebo opačně, v tom případě z toho nic dobrého nevzejde.

Soudruh Kádár pak řekl, že z těchto důvodů má proto určitý pocit nejistoty a chtěl by již konečně klidně pracovat. Připomněl, že určitá roztržka, která nastala, byla svým způsobem korigována. Životně důležitou otázkou i nadále zůstává problém správného chápání událostí z poslední doby, z níž máme určité zkušenosti. V bratislavském dokumentu se nepíše o varšavské schůzce. Tento dokument obsahuje jen to, co je společné, a proto, řekl dále soudruh Kádár, je nutné brát v úvahu třeba i takový moment, že co jsme v Bratislavě podepsali, vyjadřuje náš názor, to však ale neznamená, že tu nemůže existovat něco dalšího, co vyznáváme, co máme v našich hlavách.

Soudruh Dubček k tomu podotkl, že v současné době je třeba soustředit všechno úsilí na to, abychom šli cestou, která nás bude sjednocovat. Bratislavský dokument k tomu vytvořil určité podmínky. Požádal s. Kádára, aby ujistil ÚV MSDS, že naše strana se jednoznačně staví za dokument přijatý v Bratislavě. Dále s. Dubček informoval s. Kádára o opatřeních, která PÚV KSČ přijalo k zabezpečení plnění závazků obsažených v bratislavském dokumentu, o některých opatřeních ve vztahu k tisku, televizi a rozhlasu a dalších. Zároveň připomněl, že jsou i otázky, které nelze řešit během krátké doby, což u některých bratrských stran socialistických zemí vyvolává pochybnosti, zda naše strana vede dostatečně účinný boj proti různým negativně působícím projevům ve společnosti. Nelze také opomíjet skutečnost, řekl dále s. Dubček, že už jeden a půl měsíce se vedení naší strany nemůže soustředit na přípravu mimořádného XIV. sjezdu KSČ. Proto vzhledem k situaci, která se v poslední době vytvořila, jsme v Čierné pochopili, že postup, na kterém jsme se dohodli, představuje jediné východisko. My jsme udělali vše pro to, uvedl dále s. Dubček, aby celá naše strana pochopila také správnost závěrů obsažených v bratislavském dokumentu. Nechápe proto určité obavy, které vyslovil s. Kádár v průběhu jednání, nebo jsou s. Kádárovi v této souvislosti známa některá jiná fakta, která tyto jeho obavy oprávněně vyvolávají?

SÚA - A ÚV KSČ, f. 02/1, a.j. 126, inf. 1. - Cyklostyl. 10 s.